1 op 3 leerkrachten geconfronteerd met radicalisering

Demir lanceert maatregelen: “Extremisten bepalen niet wat er in de klas gebeurt”

In Vlaamse scholen groeit de bezorgdheid over jongeren die in contact komen met extremistische ideeën. Uit een bevraging bij bijna duizend leerkrachten en directies blijkt dat één op drie de voorbije jaren leerlingen tegenkwam die interesse toonden in radicaal of extremistisch gedachtengoed. Het gaat al lang niet meer alleen om grootstedelijke scholen. Ook in kleinere gemeenten en landelijke regio’s duiken signalen op, vooral bij jongeren tussen 12 en 16 jaar. Vlaams minister van Onderwijs en Justitie Zuhal Demir (N-VA) zet daarom een versterkte aanpak in gang die scholen het probleem helpen aanpakken.

“Leerkrachten in het secundair onderwijs zien al generaties lang pubers voorbijtrekken. Zij weten beter dan wie ook het verschil tussen normaal pubergedrag en signalen van radicalisering. De resultaten van deze bevraging neem ik dan ook bijzonder ernstig. Als leerkrachten twijfelen of zorgen hebben, wil ik dat ze niet alleen staan. Ze moeten ergens terecht kunnen en snel geholpen worden.”

Bezorgde leerkrachten

Een op de drie leerkrachten zag de voorbije jaren in de klas jongeren met ongezonde interesse in extremistische ideeën. Dat blijkt uit een bevraging bij bijna duizend leerkrachten en directies. En nee, dit is geen grootstedelijk fenomeen meer. Ook in kleinere gemeenten, in het hart van Vlaanderen, duiken de signalen op. Het zijn vooral jongeren tussen 12 en 16 jaar die via sociale media en peergroepen in contact komen met radicale ideeën.

Sommige leerkrachten vertellen hoe leerlingen thuis te horen krijgen dat leden van de LGBTQI gemeenschap ‘niet mogen bestaan’. Een schoolleider getuigt: *“Een vader zei me: Het bestaat, maar dat mag niet bestaan, het is een ziekte, jullie doen aan mentale verminking door onze kinderen die dingen te tonen”*. Het spreekt voor zich dat kinderen deze attitude meepakken naar school en les hierover bemoeilijken.

Jihadisme op kop

Religieus geïnspireerd extremisme en meer bepaald Jihadisme blijft het meest voorkomend, goed voor zo’n 80 procent van de dossiers met minderjarigen in de nationale databank. Maar ook andere vormen van radicalisme steken de kop op. Rechtsextremisme neemt toe, opvallend vaak buiten de grootsteden (15% van de dossiers). En dan is er nog dat derde luik: het grijze moeras van online

complottheorieën, anti-overheidsdenken en online machocultuur waarin vrouwenhaat en geweld worden genormaliseerd.

“Jihadistisch extremisme blijft veruit de dominantste vorm, maar tegelijk groeit een nieuwe golf van extremisme en online haatcultuur bij jonge jongens waarbij vrouwenrechten geviseerd worden en oerconservatieve waarden worden opgelegd. Tussen die uitersten zie je één rode draad: verachting voor gelijkwaardigheid van meisjes, haat tegen andersdenkenden en afkeer van onze open samenleving. Dat mogen we nooit normaal gaan vinden”, zegt Demir.

Vlaamse maatregelen

“Leerkrachten zijn geen speurders of therapeuten. Ze willen lesgeven. Ze weten wanneer er iets niet klopt, maar vandaag gebeurt er te vaak niets met meldingen en wordt sfeer in de klas grondig verpest. Leerkrachten getuigen zelfs dat ze onderwerpen vermijden. We mogen nooit aanvaarden dat om het even welke vorm van extremisme gaat dicteren wat een leerkracht wel of niet mag zeggen”, aldus Demir, “We kijken niet weg, we gaan het aanpakken en het gezag terugbrengen waar het hoort: bij de leerkracht.”

1. Eén aanspreekpunt voor scholen bij ernstige signalen

Wanneer een school signalen van radicalisering opmerkt, kan ze voortaan rechtstreeks terecht bij één vast aanspreekpunt. Dat aanspreekpunt schakelt onmiddellijk de juiste partners in. Scholen krijgen daarbij een helder stappenplan: wanneer melden, hoe melden en wie welke rol opneemt. Zo moeten scholen niet langer zelf hun weg zoeken en is de opvolging snel, duidelijk en gecoördineerd.

Zo wordt de jongere verder opgevolgd door de juiste diensten, niet door de school.

- De school meldt.
- Het netwerk rond de leerling komt in actie.
- De school kan zich blijven richten op de klas.

In complexe situaties kunnen scholen direct schakelen met radicaliseringsexperten zoals Ceapire en het Netwerk Islamexperten.

“Scholen staan er niet meer alleen voor. De opvolging gebeurt door professionele partners”, zegt Demir.

2. Praktische ondersteuning voor leerkrachten in de klas

Niet elke leerling die radicaliseert, verdwijnt uit de klas. Daarom investeert Vlaanderen in korte en praktische vormingen over:

- hoe je een moeilijk gesprek voert,
- hoe je rust en duidelijkheid houdt in de klas,

- hoe je jongeren helpt om zelf kritisch te denken.

“Scholen krijgen kant-en-klare lesmaterialen voor jongeren van 12 tot 16 jaar rond mediawijsheid, identiteit en kritisch denken”, zegt Demir. “Ook in de lerarenopleidingen wordt dit verankerd, zodat toekomstige leerkrachten al tijdens hun opleiding voeling krijgen met klas- en groepsdynamiek. Zo bouwen ze het zelfvertrouwen op dat nodig is om deze essentiële taak op te nemen.”

Een gedeelde bezorgdheid in Europa

Ook elders in Europa groeit de zorg over jongeren en extremisme. In 2024 was bijna een op drie terreurverdachten in de EU minderjarig of jongvolwassen. Jongeren radicaliseren steeds sneller, vaak volledig online via sociale media, gaming of gesloten chatgroepen. Vlaamse scholen herkennen dat beeld. Leraren getuigen over leerlingen die extremistische memes delen, complotten bespreken of online predikers citeren. Vooral jongeren met identiteitsvragen, een moeilijke thuissituatie of weinig sociale steun blijken extra kwetsbaar voor die beïnvloeding.

En dat beeld wordt bevestigd door een expertenoverleg van het ‘Departement Onderwijs en Vorming’ met politie, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), de radicaliseringsexperten van Ceapire en schooldirecties. Volgens hen zijn het vaak jongeren die houvast of erkenning zoeken, maar in handen vallen van stemmen die hun frustraties aanwakkeren. De grens tussen online beïnvloeding, straatcultuur en ideologische radicalisering is dun. Jongeren die zich eerst laten meeslepen in drugsnetwerken of straatbendes, kunnen zo verder afglijden richting extremisme.